

**Kolera artinas—
pasisaugokite!**

**PARAŠĖ
Rygiškiu Jonas.**

Kaina 3 kap.

VILNIUJE.
M. Kuktos spaustuvė, Dvorcova, 4
1908.

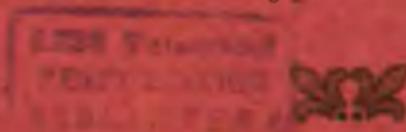
H 2235

„Vilties“ išleidimai.

- № 1. Taisykite Ūkt! *J. Subarto, Leskės ir Jeremiejevos patarimai ūkininkams. K. Žalio vertimas. J. Masiulio redakcija ir priedašai.* . . . . . 30 k.
- № 2. Auka. Parašė *M. Lastauskienė.* . . . . . 20 k.
- № 3. Valstybės pelno ir išlaidų apskaitymas (bedžetas). Parašė *A. Smetona.* . . . . .
- № 4. Matulė paviliojo. Stebuklingoji tošėlė. Poilsis. Naujas viršaltis. Ir pražuvo kaip sapnas. Parašė *Lazdynų Pelėda.* . . . . . — k.
- № 5. Danijos Ūkininkai. *M. Malinovskio.* Iš lenkų kalbos vertė *J. Kurmelis.* . . . . .
- № 6. Kolera artinas — pasisaugokite! Parašė *Rygiškis Jonas* . . . . . 3 k.
- № 7. Aukso Dievaičiai. Trijų veiksmy komedija (*Baluckio Grube Ryby*). Iš lenkų kalbos vertė *J. Balėikonis.* . . . . .

Knygelės sukrautos *M. Piaseckaitės-Šlapienės* knygyne, Vilniuje, šv. Jono gatvė, № 13.

Nusipirkti jos galima visuose lietuvių knygynuose ir Vartotojų Draugijų sankrovose.

1. 28828

Kolera artinas—pasisaugokitel

Kolera yra baisi Azijos liga. Iš Azijos, savo gimtinės, ji kartais atvyksta ir į Europą ir piauna jos žmones. Lietuvos žmones ji piauna, tiesą sakant, nedažnai, bet piauna jau gana senai. Nuo to laiko, kada ji pradėjo lankyti mūsų kraštą, bus jau arti šimto metų...

Pernai rudeni ji buvo jau pasirodžiusi tūloje Rusijos vietoje, kame-nkame pietiniuose jos miestuose, miesteliuose ir sodžiuose, buvo bekeliaujanti jau į Lietuvą, bet jai bekeliaujant, užėjo žiema, ir Lietuvos, kaip žinoma, prieiti jai tuo tarpu neteko. Ji laukiama čia tiktai šį pavasari ar šią vasarą.

Viešnia ji, žinoma, nemaloni. Lanko ji mus visuomet nekviesta, ir apsilankiusi, moka daug jeibių pridirbti. Taigi neprošali bus, man rodos, pasižinus su ta nelaukiamąja viešnia artėliau, kol ji dar nieko čia neprasimano.

Pažinti savo neprietelis juk visuomet naudinga žmogui; kurs savo neprieteli supranta, lengva jo pasisaugoti, ir būtinai prireikus, netaip jau sunku su juo pasigrumti.

Kolera miršta daugybė žmonių. Miršta maž-daug pusė visų žmonių, kuriems tenka ta liga susirgti. Susirgo vienas žmogus, ir nuo jo, bematant, jei tik nepasisaugos kaimynai, užsikrečia daugybė žmonių. Jei susirgusius lankys pažistamieji ir gentis, jie ir patis gali užsikrėsti, ir pradėję nuo savo namiškių, gali kitus užkrėsti.

Kolera platina žmonės savo išmatomis (mėšlu), vėmalais ir daiktais (skalbiniais ir kitais drabužiais). Taip yra: kartu su išmatomis ir vėmalais koleros antkryčiai arba gemalėliai patenka į žemę. Jei žemė drėgna, antkryčiai joje vaisosi ir paskui suplaukia į aplinkinius vandenį—į kūdras, tvenkinius, šulinius, upes. Žmogus, kurs išgers vandens su koleros gemalėliais, bematant užsikrės kolera. Apsivilks žmogus suterštais, užkrėštais tokio ligonio drabužiais, į jo kūną pateks ligos antkryčiai,—ir reikės žmogui sunkiai, jei ne mirštamai, sirgti.

Koleros antkryčiai veisiasi ypač tokioje žemėje, kuri dar pirmiau buvo prisisunkusi pamazgų, žmogaus išmatų,

mėšlo, srutu ir visokių kitų puvėsių. Vandenį atranda liga ir kitu keliu: žmonės kolerininko drapanas, neišnaikinę koleros antkryčių, plaudžia kartais vandenyje, ir tokiuo būdu patįs sėte sėja tą baisiąją ligą. Kartais liga ir tiesiai patenka į žmogaus maistą: ją pasėja čia musės ir visokie kiti vabalėliai, atnešę ją iš užkrėstųjų vietų.

Į žmogų koleros antkryčiai sueina kartu su maistu ir gėrimu.

Liga platinasi daugiausia vasarą ir rudeni.

Kaip pažinti koleros ligą? Susirgęs kolera žmogus viduriuoja, jam paleidžia vidurius. Jo išmatos eina vis skystyn ir dažnyn. Beto, žmogus ima vemti, kojas trauko mėšlungis. Sopoliai eina didyn; žmogus nebesitveria, rėkte rėkia. Praslenka kelios valandos, ir ligonis visai persimaino: akis įdumba, nosis smailėja, visas kūnas išrodo labai liesas; oda pamėlynuoja, atšąla. Ligonis trokšta gerti, bet atsigerti negali, nes visa, ką jis įgeria, tuojau ir išvemta.

Kas daryti, norint išsisaugoti koleros? Reikia rūpintis, kad aplinkui negalėtų veisties koleros antkryčiai, kurie, kaip jau yra sakyta, mėgsta drėgnas, nešvarias vietas. Taigi reikia rūpintis, kad tos vietos būtų švaresnės, kad pats

žmogus būtų toliau nuo tokių vietų. Reikia rūpintis, kad negalėtų užsikrėsti aplinkiniai tvenkiniai, upeliai, šuliniai, iš kurių semiamas gerti vanduo. Kad į šulinį neprisisunktų osgli antkryčių, primeta apie jį sluoksnį molio ir gerai, gerai sumina.

Pirkia (rūmas, gyvenamoji troba) reikia laikyti tyri: purvų joje nereikia laikyti, visur turi būti švaru; kandis, musės ir kiti vabalėliai reikia beširdiškai naikinti, pati troba—dažnai vėdinti. Žmonės turi dažnai vanoties pirtyse arba šiaip-jau maudyties.

Jei liga pasirodytu kur kaimynijoje, reikia, kiek galint, neturėti su kaimynais jokių reikalų. Būtinai prireikus pasikalbėti, atlikite savo reikalus ne kaimynų namuose ir ne savo šeimoje; pasirūpinkite tatau padaryti ne gyvenamojoje troboje. Patį negirtuokliaukite, rūpinkitės perdaug nenusidirbti, naktimis miegokite, kur nereikiant nesidaužykite. Gerkite tiktai atvirintą vandenį arba arbata; žalio pieno negerkite. Nieko nereikia perdaug valgyti. Uogų, grybų, kopūstų, obuolių... kiek galėdami, nevalgykite, ypačiai saugokitės nepriėjusių (neišnokusių) vaisių. Rūpinkitės nenušalti kojų, pilvo. Ant plikos žemės negulėkit. Jei paleistų kartais vi-

durius, tuojau, nieko nelaukdami, lėkite prie gydytojo, arba, jei nebūtų gydytojo, jieškokite bent felčerio. Sergant aplinkui kolera, vidurių paleidimas ir šiaip-jau vidurių liga reikia tuojau gydyti.

Jei susirgtų kuris žmogus kolera, tuojau vežkite jį į gydyklą, arba į tokią vietą (trobą), kur gydomi žmonės, kitaip sakant—tuoju vežkite į ligonbutį. Jei to padaryti negalite, bent praneškite, nieko nelaukdami, apie susirgimą gydytojui. Delsti arba gaišti tokiuo atsitikimu yra tiesiog nusidėjimas prieš visuomenę. Jei laiku to nepadarysite, liga gali isikerėti, išsiskynyti: paskui, pavėlavus, gydyti bus labai sunku. Cia kiekvienas doras žmogus turi būti pasiryžęs nešti savo artimui pagalbą: kieno atlieka arklys, tas turi tuojau važiuoti gydytojo arba bent pranešti apie ligą gydytojui; toks nuvažiavimas, jei bus važiuojama laiku, gali išgelbėti daugybę žmonių.

Prieš atvažiuojant gydytojui arba felčerui, reikia ligonis paguldyti į lovą. Į lovą geriausia pakloti šiaudų, kurie paskui reikia sudeginti — vistiek, ar tuos šiaudus bus apteršęs savo išmatomis arba vėmalais ligonis, ar ne. Troboje turi būti visai nedaug žmonių. Tėpa-

siliekie joje sergant tik tie, kurie slaugo arba prižiūri ligonį. Kiti namiškiai gali tam tarpui kur kitur rasti sau vietas. Atliekamieji daiktai ir įvairūs valgymai (duona, sūriai...) reikia tuojau išnešti iš trobos. Toje troboje, kurioje guli ligonis, kitiems nereikia valgyti. Žmogus, kurs slaugo ligonį, turi rūpintis, kad nesusiterštų nuo ligonio savo kūno ir drabužių. Palietęs ligonį, jis turi tuojau, pasiėmęs muilo, gerai nusimazgoti savo rankas. Jei ligonis apvemtų slaugytoją arba jo vėmalai užtikštų slaugytojui ant drabužio, tuojau reikia persivilkti, permaintyti drabužis.

Pirkioje, kur guli ligonis, reikia dažniau vėdinti oras. Gerai padarysite, pakūrę ir pirkios krosnį, kad pro kamina trauktų sugedusį orą.

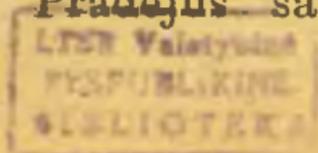
Ligonio išmatų ir vėmalų nemeskite ir neliekite bet-kur. Išmezdami tokiuos daiktus bet-kur, tiktai ligą veistumėte; geriausiai daro tie, kurie išmatoms ir vėmalams pasirūpina tam tikrą puodelį arba kokią puodynę ir pripila ją ligi pusės pelenų. Ligonio vėmalai ir išmatos turėtų patekti visuomet į tokį indą ir sumišti su pelenais; į tą patį indą reikia įpilti deguto, atmiešus verdančiu šarmu; paskui gi, kur-nors, atokiai nuo trobesių ir vandens, reikia iš-

kasti gili duobė, — visa tatai į ją sukrėsti ir užkasti žemėmis. Į indą priberama dar piuvėnų (žiogspirių, šermenų): tuomet išmatos lengva sudeginti.

Nieku gyvu nereikia plausti upe-liuose, tvenkiniuose arba pas šulinį nuvilktieji nuo ligonio marškiniai ir šiaip-jau skalbiniai arba kiti kokie daiktai, kurie yra buvę šaly ligonio. Tokie daiktai geriausia sugrūsti ir sudėti į kibirą ir apipilti gailiu šarmu arba bent verdančiu vandeniu ir paskui, palaikius tokiame žlugte, išdžiovinti. Kai atvažiuos arba ateis gydytojas, jis galės dar ką patarti, kas reikės padaryti, kad visiškai išnyktų iš tų daiktų ligos gemalėliai.

Prieš atvažiuojant gydytojui, *pagalba susirgusiajam kolera žmogui* tokia tegali būti: ligoniui ant pilvo reikia dėti šilti, sausi apklotai, pripildyti šiltų pelelių arba šutintų avižų; susirgusis trokšta gerti, todėl reikia jam duoti mėtų arba liepos žiedų arbatos, bet tinka ir paprastoji arbata arba atvirintasis vanduo; ligonis reikia girdyti dažniau, bet daug gėrimo vienu kartu duoti nereikia. Vemiant, gera duot ryti kąsneliai ledo.

Pradėjus šalti kūnui ir traukyti

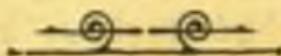
mėšlungiui, reikia trinti visas kunas vilnoniu skaruliu — sausu arba primirkusiu kokio-nors spirito. Ligonio kūnas galima šildyti apdedant šiltų pelenų, smilčių arba pavirintų avižų maišeliais.

Jei ligonis kiek pagerės ir ims prašyti valgyti, reikia duoti jam tiktai lengvų daiktų, kaip antai—avižienės (avižų viralo, tyrelės) arba šutintojo pieno, bet ir tokio valgymo duodama nedaug.

Kas reikia daryti ligoniui toliau — papasakos gydytojas. Jis papasakos, kaip reikia sunaikinti ir ligos gemalai. Taigi, susirgus kolera žmogui, didžiausias namiškių darbas turi būti pranešti apie ligos atsilankymą gydytojui ir padaryti, belaukiant gydytojo, visa, kas čionai apie tą dalyką pasakyta. Nerasite ar neturėsite arti gydytojo—kvieskitės felčerį.

Šitos žinios, artinantis kolera, reikia turėti dabar kiekvienam žmogui. Jos reikia ir kaimynijoje platinti. Jų, žinoma, surašyta čia mažoka, bet pradžiai—bus gana.

Rygiškių Jonas.

Nuo pradžios spalio mėnesio m. eina iš Vilniaus triskart per mėnesį naujas didelis lietuvių laikraštis

„VILTIS“.

Kas nori pamatyti, kaip „Viltis“ išrodo ir apie ką rašo, tegu atsiunčia laiškeliu savo adresą, ir gaus vieną-antrą numerį dykai.

Rašant į „Viltį“ raštas ar pinigai jai siunčiant, reikia padėti šitoksai adresas: Vilno, Bolšaja ul. № 23, v redakciją gazetę „Viltis“.

„Vilties“ kaina. siunčiant krasa:

Vilniuje ir visėj Rusijoje.			Užsieniuose		
Mėn.	r.	k.	Mėn.	r.	k.
12	5	00	12	7	00
11	4	60	11	6	65
10	4	15	10	6	35
9	3	75	9	6	00
8	3	35	8	5	35
7	2	90	7	4	65
6	2	50	6	4	00
5	2	10	5	3	35
4	1	65	4	2	65
3	1	25	3	2	00
2	0	85	2	1	35
1	0	50	1	0	75

„Viltį“ rašo ir leidžia susidėję šimtas ir kelios dešimtys visokių kraštų lietuvių: mokytojų, daktarų, kunigų, agronomų ir kitokio užsiėmimo žmonių.

„Viltis“ veda Antanas
Juozapas Tomas Artim
žinieris Kazimieras Ž
taite, Marija Pečkauskaitė
žinomieji rašytojai: M
kių Jonas, Pr. Mė., Sk
mis, Patrimpas ir daugybė kitų nuolat rašo
i „Viltis“ iš Lietuvos, Prūsų, Amerikos ir
Vakarų Europos.

„Viltis“ plačiai rašo apie V. Dumą, mo-
kyklas ir mokymą, draugijas, blaivybą ir
tiki. Atkarpose visados esti pasakojimai.

Kalbos grynumo ir teisingumo prižiūri
d-ras Jurgis Šlapelis.

Viltis“ leidžia nemažą naudingų ir gra-
žių knygelių. Per šį gyvenimo pusmetį
jau išleido arba jau baigia spausdinti šias
septynias knygeles (žiūr. 2 puslapį).

A 1135

LTSR Valst. Resp. Biblioteka

A. 28828

Lietuvos nacionalinė
M. Mažvydo biblioteka

000509185

Vielesni inteligentams, kuriems rūpi mūsų laudis,
patariame kuo-vaikliausia pareikalauti knygeles „Kas
artina“ ir kuo-plačiausia ją paskleisti tarp žmonių.